СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 90. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 20 квітня 1933.

VOL. XLI. No. 90. Jersey City, N. J., Thursday, April 20, 1933. THREE CENTS.

ДОЛЯР СПАДАЄ НА ЕВРОПЕЙСЬКИХ БІРЖАХ

НЮ ЙОРК. — З Америки вивезено на днях $4,000,000 у золоті до Франції, а в пятницю вивезуть ще дальших $3,000,000 у золоті, щоби піддержати курс доляра в Европі. Покищо не видно, щоби це помагало, бо доляр далі спадає. Валютові спекулянти рахуються з тим, що в Америці таки прийде до інфляції.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАБОРОНИ ВИВОЗУ ЗОЛОТА.

НЮ ЙОРК. — Розпочато кампанію, щоби не вивозити золота з Америки. Кажуть, що коли від американського горожанина вимагається, щоби він віддав державі золото, то що за розум віддавати одержане в цей спосіб золото чужим краям?

Президент Рузвелт є теж за те, щоби здержати вивіз золота за границі Злучених Держав.

МОБІЛІЗУЮТЬ ПРИВАТНІ БИЗНЕСИ.

ВАШИНҐТОН. — Дорадники Рузвелта виготовили законопроєкт, який уповажнює уряд до урохомлення приватних бизнесів. Бизнеси, які хочуть числити на урядову допомогу, мусітимуть піддатися контролі уряду, виплачувати встановлені урядом заробітні платні та продукувати такі артикули, на які є збут.

ЗА ДЕРЖАВНУ КОНТРОЛЮ ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — Місс Перкинс, секретарка праці, вислала до „Гавз Лейбор Коміті" проєкт заведення контролі над цілим промислом. Уряд контролював би згідно з тим проєктом години праці й заробітну платню.

ШВАБ ПРО ТЕПЕРІШНЄ ПОЛОЖЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Чарлз Шваб, голова дирекції „Бетлегем Стіл Корпорейшен", заповідає, що депресія скінчилась. Він є тої думки, що бизнес на ділі ще не поправивсь, але поправився настрій. А це є вислідом того, що люди відчувають, що таки йде до кращого. Вже така переміна в думанню є, на думку Шваба, великим зворотом.

Шваб каже, що наступає нова ера великих бизнесових і соціяльних змін. Люди будуть працювати не на те, щоби добиватися маєтків, але головно для вищих цілей, щоби зробити щось доброго для своїх ближніх.

ПИВО ЩЕ НЕ МАЄ ПРИПИСАНОЇ СИЛИ.

ОЛБАНІ. — Едвард Мулруні, голова стейтової алькогольної контрольної ради, стверджує, що пиво, яке тепер продають, не має 3.2% алькоголю. Це випродують іще запаси, які мали бути зужитковані як „нір бір". Але в короткім часі будуть карані ті броварники, котрі випускають пиво й реклямують його як 3.2%, якщо це пиво не матиме заповідженої скількости алькоголю.

ХОЧЕ ДОПОМОГТИ КУБІ.

ВАШИНҐТОН. — Адміністрація займається тепер положенням на Кубі. Панує переконання, що революційні розрухи, які вибухають на острові, є головно наслідком економічної депресії. А економічний занепад Куби є спричинений у великій мірі низькою ціною на цукор, головний продукт острова. У Вашинґтоні думають тепер над тим, як піднести ціну на цей цукор.

ЗНАЙШЛИ РОЗБИТКИ „АКРОНА".

НЮ ЙОРК. — Знайшли рештки розбитого недавно кермового повітроплава „Акрон". Ті розбитки тепер, розсліджують, щоби пізнати, що саме спричинило катастрофу.

РЕКЕТІРИ І ПИВО.

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний прокуратор Комінґс почав розсліджувати деякі концесії на броварництво, дані рекетірам з Ню Джерзи. Показується, що багато рекетірів уже подіставали дозволи на отворення броварів.

ВЕТЕРАНИ ПРОТИ ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

ВАШИНҐТОН.—Репрезентанти ріжних патріотичних, робітничих і запомогових орґанізацій, зібрані на масовім вічу, скликанім заходами Американського Леґіону, заявилися проти визнання совітів з боку Америки.

КОЛБІ ДАЛІ ПРОТИ ВИЗНАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Бейнбрідж Колбі, бувший секретар стейту, говорив в „Адвертайзінґ Клоб" проти визнання совітів. Він казав, що совіти держать з Третім Інтернаціоналом, а цей знову є ворогом Злучених Держав, бо змагає до державного перевороту в Америці шляхом революції. Отже Америка не повинна визнавати своїх ворогів.

ПОМЕР СУДДЯ, ЩО ЗАСУДИВ САККА І ВАНЦЕТІ.

БОСТОН. — Помер Вебстер Теер, років 75, суддя, котрий був предсідником розправи, на якій вирішувано судьбу Сакка і Ванцеті, засуджених суддею 9 квітня 1927 р. на смерть. Обидва засуджені згинули 22 серпня 1927 р. У звязку з тим засудом, який викликав протести в цілім світі, пробовано збомбардувати дім Теера.

Теерови закидували, що він вів розправу сторонничо й не судив обжалованих за злочин, тільки за їх радикальні переконання.

ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ?

(УП) Англійська преса доносить, що відносини в Совітах чим день гірші. Помічається відосередній рух на переферіях Союзу на Кавказі і на Україні, де кождого дня очікується більших розрухів. Ділає там якась тайна орґанізація, якої членом був і бл. п. Конар-Палащук і його розстріляні товариші. В короткому часі мало вже прийти до проголошення самостійности України, але московське ҐПУ завчасу викрило заговір проти себе. Вістки ці підтверджуються також повертаючими з Совітів англійськими й американськими політиками та кореспондентами.

ЦІКАВІ ВИНАХОДИ.

(УП) Вже можливо навіть тони фотографувати. Композитори не потребують писати руками ноти і все переписувати та виправляти помилки. Сконструовано відповідний фотографічний апарат з тяглою лентою. Апарат пускається в рух і він фотографує з фортепяна всі ноти автоматично та зафіксовує їх у формі відповідних знаків на папері. Чим більше темпо, тим густіші ноти. Також довжину ноти виразно видно на папері.

В Англії сконструовано малий тенк для двох людей, що їде сушею і пливе водою. На суші тенк пересувається за помічю гусениці, а у воді при помочі шруби, як у човнах, та пропелера. Разом з тим рухаються гусениці. Тенк такий пливе досить скоро і за помічю шруби, пропелера та гусениці, які всі рухаються, може видрапатися з води навіть на дуже стрімкий беріг. Скорість у воді виносить 10 км. на годину.

Винайдено тепер апарат, який дає змогу підслухувати розмови, навіть найтихші, в чужих кімнатах. Апарат такий кладеться на стіну, що приляґає до другої кімнати, в якій говориться, і за його помічю чується через голосник бесіду в сусіда. Апарат дуже небезпечний, спеціяльно в певних тайних справах. Він знайде велике примінення в шпиґунстві, тим більше, що сам він малий і не забирає багато електричного току.

НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ ДЕРЖАТИ КОНІ.

До 1. червня 1931 р. число коней у Польщі вдержувалося менше-більше на одній висоті. Зате в часі від 1. 6. 1931 до 1. 6. 1932 зменшилося число коней на 184,700 штук, це є 45 проц. Ця цифра, хоч досить висока, не була би надто страшною, якби не те, що число коней нижче 1 року впало на 91,000 штук, це є 32.2 проц. Це аж надто ясно свідчить про силу кризи в рільництві.

ВБИТІ НА РАДЯНСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

В районі Долгинова підчас переправи через ріку на польський бік радянська гранична сторожа застрілила Володимира Кайдина, студента минського університету, і Миколу Ульнича, студента господарської школи в Борисові. Крім того большевики застрілили ще двох незнаних людей, а одна жінка підчас переправи через ріку втопилася.

„СВОЇ СВОЇХ ВІДРІКАЮТЬСЯ..."

(УП) Після розкриття скандалу в товариських кругах Англії, звязаних з лондонським гетьмансько-англійським товариством, про що подавав вже „Новий Час", гетьманські круги в Ванзе, коло Берліна, відрікаються тепер редактора лондонського „Інвестіґейтора", п. Коростовця, заявляючи, що він не є членом гетьманської партії й „Інвестіґейтор" не їх орган. Те саме говориться й за п. Гладиловича, редактора польонофільського "Хліборобського Шляху" у Львові. Цікаво, коли прийде черга на „Нову Зорю" та на її редактора п. Назарука, бож вона рахує себе органом ексгетьмана Скоропадського з Берліна. Що таке прийде, це можна з певністю сказати і за те промовляє дотеперішня життєва історія згаданого редактора, який уже перейшов всі шляхи зліва направо і тепер хіба заверне назад уже раз пройденим шляхом.

Причиною до відречення гетьманців від п. Коростовця та „Інвестіґейтора" було те, що свого часу той пан зробив був невідповідний виск[о]к проти Ірляндців, називаючи їх національних провідників большевиками.

НЕ ПОСИЛАЙТЕ ДОЛЯРІВ У ЛИСТАХ!

Львівське „Діло" пише: Українська Книгарня у Вінніпеґу прислала цими днями до Кооперативи Український Театр у Львові лист із замовленням, щоби вислати їм ріжні драматичні твори. У коперті з маркою 5 центів було 10 долярів. Заки лист дійшов до адресата, знайшлися дотепні, що 10 долярів з нього витягнули. Просто дивно, що наші фірми в Америці не знають про істнування банків і почтових переказів і що вкидають вони досі таких непевних і примітивних способів при пересилці грошей.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ.

У Вербилівцях, пов. Рогатин, поліція перевела 15. лютого ц. р. ревізію в господаря Івана Іваськевича, жонатого, 35-літнього. Кажуть, що знайшли кілька летючок, бо його арештували. Іваськевич сидів два тижні у слідчій вязниці в Рогатині, а 2. березня ц. р. відставили його до Бережан. Правдоподібно у звязку з тим арештуванням зроблено кільканадцять ревізій у свідоміших громадян тогож села. В нікого нічого не знайшли, тільки у місцевого пароха забрали кілька леґальних книжок.

ІТАЛІЙСЬКИЙ СТРАЙК У ЗАВАДОВІ.

В каменоломах, які є власністю пововітової ради, в Завадові коло Львова проголосили робітники італійський страйк. Приченою страйку 110 робітників є відмова заряду давати робітникам снідання, яке дотепер вони діставали.

ЛІТАК ОБОРОНИВ СЕЛЯНИНА ПЕРЕД ВОВКАМИ.

На лінії Харків-Москва побачили з літака, як якийсь селянин утікав саньми перед стадом вовків. Літак злетів зовсім низько і сильним гуком мотору прогнав вовків. Аж до найближчого села товаришив літак селяниновй на санях.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ УРЯДОВИХ МАНІФЕСТАЦІЙ.

Зприводу імянин маршала Йосифа Пілсудського відбулося в суботу (18 березня) у Львові „свято моря" за почином загальношкільного комітету й при участи шкільної молоді, стрільців, леґіоністів та корпусу кадетів. Підчас маніфестації, як подає комунікат ПАТ-а, гурми академічної молоді з ОВП робили в ріжних місцях протидемонстрації, зчиняючи ворожі оклики та кидаючи вибухові жабки. До великої авантури прийшло під польським Академічним Домом при вул. Лозинського. На переходячі відділи стрільців і леґіоністів посипалися з вікон фляшки й каміння. Нападені почали відкидувати ті самі предмети у вікна Академічного Дому і тільки інтервенція поліції недопустила до бійки на ширші розміри.

На другий день, у неділю, поліція перевела ревізії в мешканнях провідників руху „молодих" і кількох арештувала.

ВИСЕЛЕННЯ ГІТЛЕРІВЦІВ З ЛАТВІЇ.

У звязку з демонстрацією в Ризі підчас повороту німецьких горожан із Тільзиту, де вони брали участь у голосуванні в райхсарґу, лотиський сойм після бурливої дискусії ухвалив постанову, в якій поручає урядові виселити з Латвії німецьких горожан гітлерівців, настроєних ворожо для Латвії, закрити всі гітлерівські орґанізації, передовсім леґію, союз кавалерів „лачплезіс", і заборонити видавання всіх часописів, які є органами тих орґанізацій. Зараз після ухвали сойму уряд поручив судовій владі випрацювати виконуючі вказівки.

НІМЕЦЬКІ ФІЛЬМИ ЗАБОРОНЕНІ У ПОЛЬЩІ.

Центральне фільмове бюро при міністерстві внутрішніх справ заборонило висвітлювання на екранах у Польщі німецькі фільми, без огляду на те, чи накручені у версії французькій, англійській або іншій. Є це відповідь на бойкот польських фільм у Німеччині та Данцігу.

ЗНАЙШЛИ МАШИНОВИЙ КРІС НА СЕЛІ.

В Дібринові, пов. Рогатин, у господаря Михайла Мельника поліція перевела 12. лютого ц. р. основну ревізію, кажучи, що шукають за нелеґальними друками. Коли нічого не знайшли, забрали господаря, вже старого чоловіка, до повітової команди поліції в Рогатині. Там йому сказали, що він має схований ще з війни скорострiл, про що господар нічого не знав. Наймит, що колись у нього служив, приніс той скорострiл і сховав у господаря, а тепер його видав. При другій ревізії знайшли скорострiл у стодолі. Господаря випустили, але буде ще судова розправа.

ЧЕРЕЗ ГОРГОНОВУ — ПІД КОЛЕСА АВТА.

У Варшаві впав під авто 36-літній І. Андроновський, який так дуже зачитався у звідомленнях зі судової розправи Горгонової, що зівсім не чув трубки надїжджаючого авта. Важко ранного відвезено домів.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДИЛИ ПЯТЬОХ АНГЛІЙСЬКИХ ІНЖИНІРІВ

ТРОХ ЗАСУДЖЕНО НА ВИСИЛКУ З РОСІЇ, А ДВОХ НА ВЯЗНИЦЮ.

МОСКВА (СССР). — Закінчився голосний суд над шістьома англійськими інжинірами компанії Метрополітен-Вікерс та над ґрупою російських інжинірів-електротехників, яких радянська влада обвинувачувала в шкідництві, саботажі та шпиґунстві. Головного інжинира, конструктора компанії в Росії, Торнтона, засуджено на 3 роки вязниці, інжинира Мек Донелда, який „признався" до вини, засуджено на 2 роки. Інжинирів Нордвола, Кушнія й Монкгавза засуджено на виселення з Росії, а інжинира Ґреґорія звільнено від вини й кари.

З російських інжинірів десятьох засуджено на вязницю на ріжний час, почавши від 10 років. Інших звільнено від вини й кари. Всі англійські інжинири, крім Мек Доналда, в останньому свому слові заявили, що все їх обвинувачення — наклеп. Засуджені до висилки з Росії інжинири мають виїхати за три дні з Росії.

В АНГЛІЇ ОБУРЕНІ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійська публична опінія обурена з засуду англійських інжинірів і взагалі з радянського суду, який тут уважають за сумну трагікомедією. Преса з обуренням характеризує радянський суд як насмішку над законом, судівництвом і справедливістю. Ґазети підкреслюють, що англійська публична опінія ніколи не забуде засуду Торнтона та Мек Донелда.

Англійський уряд скликано на засідання для рішення справи заборони довозу до Англії з Росії. Можливо, що ця заборона ще буде трохи відрочена, бо адвокати засуджених Англійців подали апеляційну скаргу. Отже поки цю скаргу розглянуть, справа засуду Торнтона та Мек Донелда ще не покінчена.

УМЕР ЮРІЙ ГАСЕНКО.

ПАРИЖ (Франція). — Тут умер на 44 році життя український діяч і винахідник Ю. Гасенко. Син турецького бея, який жив на Кавказі, в Росії, й матері Українки, він був вихований в українськім національнім дусі й замолоду пристав до українського руху. В часах революції в 1917 році він був представником від Українського Військового Генерального Комітету на кавказькому фронті. Пізніше був короткий час представником українського уряду в Румунії, звідки виїхав, заявивши рішучий протест перед румунським урядом проти окупації Бесарабії та Буковини.

Жиючи на вигнанню за кордоном, Ю. Гасенко видав кілька українських книжок, між ними одну з найкращих на українському ринку для молоді, „Ная з джунглів", а також видав мапу України з зазначенням українських кольоній. У Франції він виладив спеціяльний човен, який звався „морською блохою", бо, пливучи, він стрибав по воді. Ця блоха на офіційних перегонах між Францією та Англією побила всі рекорди скорости. Згинула вона підчас дальших проб в Німеччині на озері. На збудування нового човна покійний не мав грошей, але до смерти не лишив думки збудувати такий човен, щоби ним переплисти з Европи до Америки за пару днів.

АНГЛІЯ ІҐНОРУЄ НІМЕЦЬКИЙ ПРОТЕСТ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійський уряд не буде відповідати на протест Німеччини проти того, що в парляменті скритиковано діяльність уряду Гітлера та протижидівський рух у Німеччині. Особливо рішучо виступав проти подій у Німеччині бувший секретар закордонних справ, Остен Чемберлейн. Він між іншим закликав премієра-міністра Мек Донелда припинити розмови про ревізію мирових договорів.

ЯПОНЦІ ВЕДУТЬ ДАЛЬШИЙ НАСТУП.

ШАНҐАЙ (Китай). — Японці ведуть дальший наступ на Пекін та вздовж ріки Лвон, приближаючись до морського берега. Японські літаки бомбардують глибоке запілля китайських армій. Два важкі бомбери кинули кілька бомб десять миль від Пекіна, в місті Тунґчов. Бомби впали недалеко американської „Гай Скул", де вчаться 200 американських дітей, які приїздять сюди з ріжних міст.

В ЧЕРНІВЦЯХ БИЛИ ЖИДІВ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Більше як 250 румунських фашистів урядили погром на Жидів у місті. Вони нападали на крамниці й вибивали в них вікна. Жидів, яких стрічали на вулицях, били. Покищо зареєстровано більше як 100 Жидів побитих; між ними є так тяжко побиті, що можуть померти.

Для вгамування погромників завізвано військо, але йому не вдалося спинити скоро нападів на Жидів, бо погромники розбіглися по бічних вулицях, де нападали на окремих Жидів. Поліція перевела арешти. Арештовано 20 осіб, між ними кількох Українців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ НАПРЯМ.

Незабаром Вашинґтон витатиме в себе незвичайних гостей, представників европейських держав, керманичів світової політики, запрошених президентом Рузвелтом на наради.

Оті наради відбудуться, як бачимо, з ініціятиви Злучених Держав. І мають започаткувати цілковиту зміну в міжнародніх економічних відносинах. Початок до тої зміни вийшов з Америки, бо теперішня демократична адміністрація є з президентом Рузвелтом тої думки, що саме Америка найбільше завинила у викликанню світової економічної депресії. Вона й хоче її тепер ліквідувати.

Рузвелт перебрав адміністрацію краю у найгірших часах депресії. Ще ніколи не було пізнати так наглядно шкідливих наслідків цлової політики, пропаґованої републиканською партією, як їх пізнати тепер. За адміністрації президента Гардінґа піднесено американські цла до такої висоти, що вони були найбільшими в світі. А за президента Гувера піднесено їх ще вище, до 41.64%. Таким робом держава, котра з передвоєнного довжника перемінилась у вірителя і котрій інші держави довгують яких $10,000,000,000, відмежувала себе від своїх довжників найвищими в світі цлами. А разом з тим вимагала від тих довжників сплати довгів у золоті.

Републиканська адміністрація виходила з того становища, що Америка є самовистарчальною державою. Колиж нею не є, то може нею кождої хвилі стати. А тимчасом це неправда, бо Америка не зуживає багато продуктів, які продукує. Отже її добробут залежить у великій мірі від експорту. Це пізнати найкраще по тім, коли поглянемо на статистику. Тоді побачимо, що в часах добробуту Злучені Держави вивозили до чужих країв 54% випродукованої тут бавовни, 41% тютюну, до 40% хліборобських машин, 28% машин до шиття і т. д. З того виходить, що одні з найбільших галузей американського промислу розвивались тільки тому, що продуковано на вивіз. Все те цілковито знищила републиканська адміністрація. Вона відмежувала Злучені Держави високими цлами від інших країв, щоб охоронити американський промисл, а слідом за нею пішли інші держави й відгородили себе від Америки. Та Америка більше вивозить, ніж ввозить. Значить, її власна політика завдала їй самій найбільший удар. Отсе тепер береться Рузвелт направляти.

КАРТИНИ З УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальний допис до „Свободи").

II.

Сильніший жіночий рух розпочався в Галичині між Українками щойно по світовій війні, а на чолі його станули такі визначні жінки як Мілєна Рудницька, Макух-Павликовська, Блянка Баранова та Олена Кисілевська, котра й зістала в 1928 р. вибрана до польського сенату.

Та остання відома й в Америці зі своєї гостини між тамошніми земляками перед трома роками. Вона є сестрою покійного д-ра Володимира Сименовича, звісного нашого американського діяча.

Олена Кисілевська видає тепер в Коломиї часопис **„Жіноча Доля"**, а попри ній — яко спеціяльну ґазетку для селянського жіноцтва — **„Жіночу Волю"**. І тепер ще поміщує вона в „Жіночій Долі" з посмертної теки свого брата Володимира дуже цінні його статейки, в котрих він старався подавати своїм землякам ті науки, які зібрав через ціле своє трудяще життя, та зазнайомити їх з осягами американської культури, а зокрема з осягами американського жіноцтва. Ті його статті вийдуть мабуть окремою книжкою зі споминами про нього, написаними д-ром Кирилом Трильовським.

Проводить жіночому рухови на провінції очевидно інтеліґентне жіноцтво, біда лише в тім, що не всі інтеліґінтні жінки — навіть і при добрій волі — можуть так працювати поміж нашими селянками, якби хотіли.

Інтеліґентна жінка-Українка або сама є на урядовій посаді — отже учителькою народньої школи, учительської семинарії, або ґімназії, — або її чоловік є якимсь урядовцем. Через нього, через його залежне становище і її руки є звязані.

І так — коли минулої осени переводило польське міністерство судівництва вичищування судів „з рускіх елєментуф" — то неодин судя Українець вилетів з посади — нераз лише через це, що його жінка брала участь у якихсь — хочби й цілком невинних українських імпрезах — як напр. в концертах, або аматорських представленнях.

А я знаю, наприклад, і такий випадок, що дуже спосібного і чесного суддю-Українця відправлено по 13 роках служби лише з три-місячною відправою тільки на підставі звичайної сплітки, яку пустили на його жінку.

А сплітка та звучала так:

В Народнім Домі відбувалися українські вечерниці з танцями. „А пані Татарська (так її назвім) — вешла на салєн, алє станела пржи држвях і муві: „А чи нема тут яких Ляхів? Бо як є — то я йду до дому".

Ну — і та сплітка вистарчила, щоби знаменитого урядовця-Українця викинули на вулицю разом з жінкою та трома малими дітьми, по 13-літній бездоганній службі.

Таких прикладів можна би, й більше навести. З подібних причин пішов цілий ряд наших суддів на зелену пашу. Декотрі, що мали більше літ служби, подіставали деяку пенсію, а всі вони мають право відчинити адвокатську канцелярію. Лише, що для позискання становища адвоката треба вплатити відповідне вступне до каси дотичної Адвокатської Ради, то по чотири й більше тисяч злотих. Та такої суми не так легко нашим бідним людям роздобути. Всежтаки Українці дістали несподівано пачку нових незалежних інтеліґентів і від них тепер залежати буде, чи захотять відплатитися „вороженькам" в благородний спосіб, а то солідною, патріотичною роботою на народнім полі.

Річ очевидна, що і їх жінки будуть мати тепер розвязані руки й будуть могти вже не оглядатись на задні колеса — працювати і на селі, між нашим селянським жіноцтвом.

А праця та не є легкою, бо поминувши, що наші селянки все це таки щодо національного освідомлення стоять позаду свої чоловіків — то й трудности з боку польських адміністраційних властей є немалі.

Возьмім ось для прикладу такий факт:

Виділ філії „Союза Українок" у Бачачі задумав заложити в селах Коропци, Переволоці та Сороках **діточі садки.** — Він постарався за кваліфіковані учительки відповідні домівки та згоду родичів і вніс до староства в Бучачі просьбу за дозвіл на ті садки. Староство зпочатку нібито й згоджувалось на це, але зажадало зложення 150 злотих на кошти комісії для провірення чи дотичні домівки надаються з оглядів санітарних на ту ціль.

Коли виділ філії представив дотичному референтови, що такої квоти зложити не може, то цей відповів, що якби діточі садки відбували науку в салях шкільних — то тоді відпаде потреба комісійної провірки помешкань.

Отже звернувся виділ за дозволом до повітового інспектора й місцевих шкільних рад і знову стратив на це один місяць. Нарешті дістав він дозвіл урядити діточі садки в дотичних шкільних салях, але лише підчас шкільних ферій.

Цей дозвіл повітового шкільного інспектора й місцевих шкільних рад предложено дотичному референтови староства й він вже дав устно дозвіл на розпочаття науки, по чім учительки виїхали на місця, щоби розпочинати науку.

Та нараз — мов грім з ясного неба — прийшла від самого старости заборона заснований тих діточих садків. І зважте — та заборона не подала навіть ніяких мотивів. Рекурс до воєвідства буде лежати у його бюрах бодай пів року — а покищо кількамісячна праця і біганина виділу пішли на дармо, ферії минули і садків не було! Якаж славна причина до радости повітових власть імущих!

А тернопільський воєвода, Мушинський це такиж собі пан! Тожто в його „паньстве" карано за широкі (козаць і!) штани та за вишивані сорочки!

Тернопільське воєвідство робить також всілякі трудности при закладанню кружків „Союза Українок"—а то звертаючи непотрібно подання в ціли поправлення (!) статутів і т. ін. Через те скликання загальних зборів спізняється, але добре (кого це тішить) і це.

„Нєх кабани одчуйон, же єст владза над німі!"

А тепер зробім скок кількадесять миль на полудне, до коломийського повіту й зайдім на довірочні збори селянок у селі Остапківцях.

В тім селі розпочався віднедавна великий рух поміж селянством. Молодий студент торговельної школи „Просвіти" у Львові, Микола Денисюк, заложив там минулого літа товариство „Каменярі", а журналіст Петро Трильовський навчив їх ґімнастичних вправ та збірної деклямації „Каменярі" Франка.

Але найбільше руху внесла в село молода укінчена семинаристка **Славка Романюківна,** котра розпочала в Остапківцях збірні лекції „Рідної Школи". Що вона за це перебула — про це треба би хіба цілу повість написати. Але фактом є те, що вона своєю працею позискала собі велике довіря в людности, а Жиди, як її на вулиці побачать, говорять: „Аво, пішла рідна школа!"

Вона то разом з Грицем Яремчуком, що покінчив господарський курс „Сільського Господаря" в Милованю, скликали недавно довірочну народу селянок, щоби нарадитись над заложенням „Кружка Союза Українок".

Збори відбулися в домівці місцевої читальні „Просвіти". Є це велика — так сказати би „шура", навіть зі сценою, але без куртини й лаштунків. Холодно у ній, бо нема печі, але присутні сидять у кожухах, то їм не холодно.

А було тих присутних — як на таке невелике село—досить: **105** жінок, та **54** мужчин. Головою зборів була селянка Катерина Брецюк, секретаркою бувша учителька Марія Стефанкова, а референткою, присланою з Коломиї від тамошньої філії „Союза Українок — молода укінчена семинаристка Михася Порхилівна. Вона відбула спеціяльний орґанізаційний курс при „Союзі Українок" у Львові.

Дуже мило було слухати, з яким завзяттям, а рівночасно мило, та молода дівчина промовляла до своїх сестер селянок, взиваючи їх до орґанізації, до читання часописів і книжок, а зокрема до заховування гиґієнічних порядків у сельських хатах. Вона виказувала, як через брак тих порядків поширюються хороби поміж нашим народом і як через це збільшується смертність.

Селянки прислухувались її щирим і популярно виголошеним виводам з великим захопленням, що було видно по їх лицях, а потім і з їх запитів і просьб пояснення.

На тих зборах промовляв також д-р К. Трильовський, вичислюючи головні гріхи наших селян проти хатньої гиґієни. — Є це: брак деревляної підлоги, плювання на землю, їжа з одної миски (культурний скандал!), занечищування воздуху тютюновим димом, що і самим курцям вкорочує віку, брак провітрювання кімнат та поодинокі (не подвійні) вікна, через що наші люди не хотять провітрювати кімнат, жалуючи, щоби „дух" з хати не втік.

То все видається на перший погляд маловажне, але в дійсности має величезне значіння для стану здоровля нашої сільської людности.

Зібрані селянки підписали по зборах великою охотою статути кружка „Союза Українок" — біда лише в тім, що на внесення статутів до воєвідства треба після нового закона більше як 37 золотих, а це вже є велика сума, коли взяти на увагу страшний упадок цін продуктів сільського господарства.

Отже можливо, що жіноча орґанізація в Остапківцях буде мусіла жити й розвиватися яко секція місцевої читальні. Зрештою — не форма важна, а діло. А на це треба з певністю числити, що воно буде.

На тих зборах обговорювано також потребу ширення „Кобзаря" Т. Шевченка і виявилося, що дуже мало хто його знає.

І це дійсно просто незрозуміла поява, що мало хто його навіть з інтеліґенції докладно знає, а ще менше посідає.

Було би великою допомогою для нашого національного освідомлення, коли би наші українські іміґранти в Америці, хотячи зробити колись дарунок для свояків чи приятелів в Ріднім Краю, прислали $2 на адресу „Покутської книгарні" в Коломиї, ул. Собєського 7, та просили, щоби та книгарня вислала на подану адресу оправлений „Кобзар" видання д-ра Сімовича, а за решту „Тараса Бульбу" Гоголя.

Наш народ потребує доконче такої лектури. Він помимо страшної кризи (депресії) рветься — над всяке сподівання — до орґанізаційної роботи, то нехайже поможуть йому у тому щирі браття зза океану.

Ще перед трома роками були би жіночі збори в невеличкім, як Остапківці селі, збори зі 105 учасницями та 54 учасниками, просто неможливі. Але преславна „пацифікація", а ще більше смерть Данилишина й Біласа — зробили своє. Ті події просто потрясли задріманим народом і показали йому, що лише в його власній орґанізації й завзяттю його спасення!

Поможіть же йому!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 23 квітня, в годині 2-ій пополудни. Кождий член повинен бути на тих зборах. Ті члени, що дали грамоти до виміни, щоб прийшли забрати собі нові грамоти. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, щоб назбирати стільки гроша, скільки треба на розмет. — Михайло Федорів, фін. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 23 квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Норт Мейн ул. Проситься довгуючих членів прийти на мітінґ і вирівнати свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Кождий член знає, що в братській касі грошей нема, тож щоб не нарікав, коли його суспендується. Ті члени, що виміняли свої старі грамоти на нові, обовязані платити після нової системи. Взиваєтся тих членів, котрі не можуть платити своїх вкладок, нехай стараються виміняти свої грамоти на нову систему, а тоді зможуть затягнути позичку і таким способом можуть бути дальше обезпечені. — Гр. Мрикало, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкць, що мітінґ відбудеться в суботу, 22 квітня, в годині 8 ввечір, в гали де звичайно. Проситься члениць явитися на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих взивається вирівнати свої довги. Хто бажав би змінити свою грамоту, нехай принесе стару грамоту на цей мітінґ. — Олена Скробач, пр.; Ева Геруля, кас.; Софія Гунька, секр.

I. Мелевич.

ЗАЗДРІСТЬ

(Оповідання).

(2)

Гнат підійшов до тої колиби, та до середини не увійшов. Знав, що його товориші ще в кантині, або не квапляться; кождий з них відводить свою дівчину до її хати. Також не гадав вже лягати спати, отже чогож йому лізти до задимленої колиби? Ніч тепла, небо зоряне. Ліпше хвилю пересидіти на воздусі. Перед колибою лежала колода. Гнат сів на колоді, з кишені добув коротку люльку, напхав і запалив. Десь колись щось заскреготало в траві, перед його очима перелетів лилик, над його головою сова. Десь далеко в лісі озвався пугач. З боку голосив якийсь інший птах і замовк. По небі неначе хтось махнув граню. То покотилася зоря. Дув легенький, теплий, пахучий вітрець. Дихалося розкішно. Чути було, що жилами пливе якась життева радість.

В селі тої розкоші парубок не помічував. Тягнув з люльки дим найпоганішого тютюну, вдихував його, розкошуючись ним і таксамо випускав клубами. Куняв так на тій колоді довший час. Лиш деколи витягнув шию, наслухуючи і глянув на стежку, що йшла з села. Очевидно, дивився, чи вже не йдуть його товариші. Коли вже минала яка година і ніхто з не надходив, Гнат потягнув сильно з люльки, випустив цілий облак диму і став бурмотіти:

— Ось нащо тим гольтіпакам потрібна неділя! Баламутити дівчата... Кождий має свою. Декотрий неодну. Жадного совість не гризе, як дві або й три вірять йому і він всі три зведе. Вони всі однакі, ті мої партіяни. Лиш один старий Куцяра не такий. Сей іде, як приказує честь і совість, до жінки і до дітей. Хоч і сей вже повинен би бути тут. Він може би й прийшов, як би не жінка. Коли який сам нагадає собі, що вже пора йти, то баби не пускають його. Вхопить за кафтан. Спершу вхопить за ковнір, потому за горішний ґузик, нарешті за полу. Так тягне його і не пускає. Таксамо дівки забалакують парубків і не пускають їх. Другої днини, в понеділок рано, коли треба вставати, то ті урвителі такі заспані, що хоч труть і труть очі, не бачить один одного. В понеділок мені аж лячно йти з ними рубати ліс. За нещастя не тяжко. Жаден не побачив би, що на нього валиться дерево і не вступився. Так було торік з одним. То був найбільший баламут. Коли під деревом лежав з проломаними ногами, то прибігли аж три дівки і трубіли над ним. Всі три накинулися на мене за те, що я саме йому дав таку небезпечну роботу і не пильнував, не перестеріг його, що дерево паде. Зробили мене виновником його смерти. А то вони були причиною, бо тягли його до себе. Троха з одною, троха з другою, троха з третою і він прийшов рано просто до роботи в ночи ні ока не зажмуривши.

Ось так то Гнат, пакаючи люльку і спльовуючи, то мурмотів, то думав так. Глянувши на смерекові великани, що ще нерушені сокирою стояли кількадесять кроків за колибою, Гнат далі сукав нитку своїх думок:

— Не диво, що як рубач не пильнується, то дерево зараз звалиться на нього. То ліс так боронться. Не хоче дати себе сокирі...

Гнат важко зітхнув, коли йому прийшла така думка, що якби так, не привели Господи, яке дерево привалило його, то не прибігла би, не ревіла би над ним і не рвала би свого волосся ніяка Каська, Євка, Гандзя, Маґда, Настя, Ганка, Парашка.

— Ті три дівки наробили такого ґвалту, хоч парубок ще жив. Що то було би, як би він вже на марах лежав у трупарни? Як би мені так сталося, то надімною і пес не гавкнув би... У того парубка його душа ще була в тілі. Порізав його, полатав цирулик і парубок подужав, та вже не такий став, як був раньше. Всім тром дівчатам, котрі, ревучи над ним з розпуки, повисмикували були собі все волосся, те волосся повідростало, та вже не для поломаного... Ось такі то ті дівки!... Вони будуть такі поти, поки парубки будуть за ними так побиватися. Нехай би так жаден парубок на жадну дівку не подивився; якби дівка побачила, що парубок не дасть себе спіймати, так як рукою пуцвірок, що впав з гнізда, то вона сама прийшла би до парубка і покірно просила би. Я вже знаю, котру тоді я вибирав би собі... Нехай би тоді котрий парубок приступив до неї...

— Нехай би приступив! — голосно крикнув.

Крикнувши так, неначе би перед ним стояли ті, що наважились відбити дівчину, Гнат підвівся на ввесь свій ріст і погрозив пястуком в сторону колиби. Хвилю стояв так той молодий великан з плечима бика, з медвежими лапами, які вхопивши чоловіка, випустили би хамуз. Зате зпід його русявої чуприни визирала пара синіх щирих очей. Його лагідне і добродушне лице цілком не подобало на лице небезпечного силача.

— Нарешті — сказав до себе і сів назад на колоді.

Знизу долітав до нього спів парубочого хору: то надходили його товариші. Ідучи, співали. Від ліса відповідав їм другий хор. То було ехо. Надійшли чотири парубки. Три були крепкі, широкоплечі, жилаві, неначе би сотворені на те, щоби ввесь вік свій рубали ліс. Четвертий, що йшов попереду, був стрункішої будови і дуже рухливий. Побачивши Гната, крикнув:

— Ти тут, медведю? Чи ти й нині цілу днину перекуняв тут? Тобі не скучно так? Нудьга не вбє тебе? Не скажишся від скуки? Не ліпше було би, ось так як ми, оглянутися і знайти собі щось любе? Нам вже приходять до голови такі думки, що ти хіба не хлоп.

(Далі буде).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

21.

На звичайних збарах дня 19. березня ц. р. члени ухвалили поодинокі точки, котрі могли би послужити для розбору всім делеґатам 18-тої конвенції.

Отсю дорогу членство уважає за відповідну до обмеження видатків, з чого маємо найкращий доказ з останньої реформи.

1. Конвенцію й цей фонд цілком знести, а всі важні справи має екзекутива підносити в часописі „Свобода", й кожду точку члени передискутують на сторінках часопису в протягу 30 днів. По замкненю дискусії екзекутива розішле бальоти по відділах до голосування.

Головних урядників має вибиратися через референдум що три роки, з тим застереженим, що кандидат мусить бути що найменше три роки членом У. Н. Союза, знати мову англійську й українську і потвердження околичних тих відділів У. Н. Союза, де замешкує даний кандидат, і чи має відповідну кваліфікацію, як також його відношення й праця для У. Н. Союза і на полі народнім.

2. Головним урядником не може довше бути як 6 років по 2 каденції на однім уряді.

3. На вибір головного предсідателя У. Н. Союза був би добрий український адвокат, котрий знає добре американські закони, вразі, коли головний уряд У. Н. Союза перебирає чи продає яку реальність, не мусів би оплачувати американських адвокатів.

4. „Свобода", щоби виходила як дотепер, щоденно, за ціну для членів по 20 центів місячно. Причина: тому, що „Свобода" займає майже дві сторони оголошень, з котрого сама оплачує часопис, як також в цих часах робітник і папір багато дешевші.

5. Календарів щоби не висилали як до теперішнього часу, але на замовлення відділів, ані як до цеї пори, в одній родині мусіли по три і по чотири календарі брати і за них платити, з чого було по відділах багато клопоту.

6. Молодіж, котра перейде до старших членів, щоби не примушувати платити за орґан „Свободу".

7. Судьба У. Н. Союза на плечах української американської молодіжи; віддавна пишеться на сторінках часопису „Свобода" в справі молодіжи при У. Н. Союзі, щоб наша молодь брала живу участь у наших українських організаціях. Щоби молодіж заохотити до У. Н. Союза, наші думки є слідуючі:

При кождім відділі У. Н. Союза, який складається щонайменше з 25 членів Мол. Департамент шкільного віку, має бути отворена школа, в котрій діти училися української мови, письма й історії, як також вщіплювати ідею У. Н. Союза, одним словом: Союз мусить власними силами виховувати собі будучих піонірів.

Фонди на удержування відділових шкіл, повинен покривати фонд народний, а коли цього не вистарчить, можна добирати з фондів мол. департаменту, бо звіти смертельности в молодечім департаменті виказують дуже малий процент, а чейже не залежить нам на тім, щоби збирати капітал, а молодь пропадає чужим морю.

8. У. Н. Союз обовязково мусить мати свого інспектора, котрий мав би за ціль переглянути всі відділові школи, контролювати відділові діловодства, і закладати для молодіжи ріжні спортові клюби-товариства. Взагалі праця цього інспектора мусить бути корисна для У. Н. Союза і його членів, а не, як це досі практикувалось. Наприклад, наш відділ істнує майже 23 роки, а дотепер ані один головний урядник його не відвідав, хоч нераз були причини до цього. Мовляв, як провадиш, так провадиш, лише, щоби розмет був на час, то все „олрайт".

9. Коли би 18-та конвенція рішила не закладати відділових шкіл, то має знестися народний фонд, і дітям, котрі переходять з молодечого департаменту до старих членів, а стоїть в протязі одного року за старого члена, повинен отримати поовину того фонду, що за нього родичі поплатили.

10. Видатки всіх відділів щоби оплачував У. Н. Союз, як це роблять асекураційні компанії.

11. Щоби виказувати в місячних справозданнях всіх поодиноких урядників, скільки побирають місячної платні і всі інші дієти.

12. Члени, котрі переходять операції всякого роду, щоби Союз за це платив по $100, з фонду запомогового, як це практикують інші запомогові організації.

13. Відділові урядники, котрі оперують відділовими ґрішми, мають бути бондовані, і головна канцелярія У. Н. Союза щоби покривала кошти бонду з фонду адміністраційного.

14. Платню головних урядників мається настановляти конкурсово у слідуючім порядку: кандидат зголошує свою кандидатуру на даний уряд і рівночасно ставить ціну, за яку хоче дану працю сповняти.

Зголошення має бути в двох примірниках, один примірник кандидат висилає до екзекутиви, а другий в своїм окрузі до поодиноких відділів, і таким способом витвориться виборча комісія поза головною канцелярією. Кождий член виборчої комісії працює безплатно, тільки за почтову переписку платить головна канцелярія.

Тов. Сокіл, відділ 218, Кемпбел, Огайо.

М. Стахура, предсідатель;
Федор Кузенко, секр. і делеґат;
Дмитро Стецьків, скарбник.

22.

Ми, українські робітники і робітниці, зорганізовані в одній найсильнішій і найбагатшій запомоговій організації в Америці і Канаді, в Українськім Народнім Союзі.

У. Н. Союз за час свого істновання виплатив українським родинам тут і в ріднім краю округло три міліони долярів з фонду посмертного, а округло $150,000 виплатив членам з фонду запомогового. Окрім того У. Н. Союз нині посідає округло три міліони долярів свого майна й поверх 30 тисяч членів разом з дітьми.

Поважані Делеґати! Ви повинні на кождім кроці памятати, що поза нашою організацією є ще десятки тисяч, які не є ще членами ніякої української запомогової організації. Вашим обовязком, а особливо Конвенції, є подбати, щоби вони з охотою приступали до нашої організації. Одним з найголовніших завдань конвенції буде подбати про нашу молодіж, бо це є нашої організації будучність. Тому наш відділ 121 з Ром, Н. Й., взиває всіх делеґатів конвенції, щоби доложили всіх своїх сил і старань для добра своїх членів і добра У. Н. Союза. Наш відділ 121 подає під розвагу шановним делеґатам отсих пару проєктів:

1. Щоби наступна конвенція подбала, щоби можна приймати усіх українських дітей, без огляду чи їх родичі є членами У. Н. Союза. Старайтеся поробити такі зміни в тих стейтах, де нема великих труднощів, а опсля, як буде можливо, то і в усіх.

2. Звільнити всіх молодих членів, котрі переходять в старі члени і тих, що бажали б приступити до У. Н. Союза, від оплати за „Свободу" по 30 центів місячно аж до кінця 26 року життя.

3. Треба зробити якусь полекшу для тих дітей, котрі стоять у молодечім Союзі десять літ і платять по 25 центів. Таку полекшу давати таким членам, котрі переходять в старі члени.

4. Підпираємо проєкт з Олієн, Н. Й., від. 363, щоби у всіх нових родах обезпечення платити дивіденди.

5. Також вповні годимося щодо відбуття на будуче конвенції з проєктом відділу 288 в Бетлегем, Па., з точкою 4. і 7.

Надіємося, що 18. конвенція постарається використати кожду хвилину для добра своєї орґанізації і добра своїх членів.

За Уряд відділу 121 У. Н. Союза:

Семен Сверeдюк, предс.;
Теодор Гречкосій, касієр;
Олекса Ґадз, секретар і делеґат.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23 квітня, точно в годині 2-гій пополудни. Проситься членів прибути, бо є багато важних справ до полагодження. Члени, котрі бажають виміняти свої старі грамоти на нові, нехай зголосяться до секретаря зі старою грамотою. — Стефан Рекрут, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БОСТОН, МАСС.

На Рідну Школу.

Цього року наша громада не дописала з колядою на таку важну ціль, як Рідна Школа. Причина та, що члени нашого Клюбу танцюристів, котрі мали вести перед у колядниках, були перестуджені й не могли обходити розкинених околиць Бостону. Але всежтаки бодай в околиці „Роксбурі" колядували слідуючі члени Клюбу танцюристів: Анна Шемета, Анна Кучер, Михайло Кучер, Петро Шемета і Мирослав Железхівский. Зложили жертву по 1 дол.: о. Й. Железхівський, А. Шемета, Іван Зварич, П. Мороз, П. Боднар, Й. Бербилицький, Параскевія Кучер, Софія Музика; по 50 цнт.: Копровий, Іван Купчик. На забаві у гром. Івана і Катерини Хінціцьких зібрав о. Й. Ж ехівський, як коляду на Рідну Школу; по $2: Никодим Гординський, К. Хінціцький; по $1: о. Й. Железхівський, Іван Дзюбанюк, Дмитро Костецький, Георгій Шахіян, С. Криско, Вероніка Криско. Разом зібрано $19, які вислано через Обєднання на Рідну Школу.

о. Й. Ж.

ГАРТФОРД, КОНН.

Протестаційне віче.

Під проводом місцевого Політичного Комітету, в злуці з Стейтовою Українською Орґанізацією, відбулося дня 26. березня протестаційне віче проти звірських знущань Польщі над Українцями в Східній Галичині й проти вживання середньо-вічних і варварських способів катування українських мужчин та жінок, політичних вязнів у польських тюрмах. Місцевий „Боян" відспівав американський гимн "Star Spangled Banner", а відтак заспівав український гимн. Хор співав з глибоким чуттям і вдоволив усіх учасників віча.

Проповідник Теодор Галенда виголосив коротку промову в англійській мові. Він пояснив причину віча й заявив, що коли ми чуємо про жорстоке поведення польського уряду з Українцями під польською окупацією на українських землях та нелюдське поведення з українськими політичними вязнями, то годі нам мовчати про ті звірства, а навпаки, мусимо дати знати цілому культурному світови про те, яке страшне знущання переводиться над українським народом під польським пануванням.

Добродій Галенда покликав гр. Курдину на предсідника віча. Пан Курдина сказав по українськи коротку промову й пояснив причину скликання віча. Бесідник також зясував довголітнє страждання українського народу від його віковічного ворога Ляха.

По англійській промовляв литовський бесідник п. Чейс. У своїй промові п. Чейс хвалив характер українського народу. Пригадав історичні факти, коли Україні жили в найкращій згоді з литовським народом і литовською владою, коли Україні й Литовці складали одну державу. З тих часів тягнеться приятелювання між Українцями й Литовцями, яке далі має ще більше скріплюватися в боротьбі проти спільних ворогів обох народів.

Головним бесідником на цім вічу був редактор Свободи, п. В. Кедровський, який яскраво намалював історичні взаємовідносини України й Польщі та боротьбу українського народа за його свободу. Бесідник вказав на історичні факти, як Польща завжди перекручувала справу українського народу перед Лігою Націй, перед антантою й т. д., коли все представлювала Українців як большевиків. Бесідник подав факти, як Польща провокаційно виступала проти українських змагань, як вона завжди ділилась українськими землями з Московщиною, щоб замиритися й приятелювати з нею, як вона хитрістю, підступом і провокацією завжди старалася заволодіти українськими землями, що сталось і в останній український визвольній боротьбі і що загрожує небезпекою цілій Европі. Таким юдиним способом Польща здобула для себе поміч від антанти й заволоділа українськими землями. Однак український нарід не перестане боротися, поки не осягне своєї державности. Тепер боротьба проти Польщі ведеться на рідних землях у ріжних напрямах. Там точиться боротьба культурна, економічна, релігійна, політична та революційна. Кожна форма цієї боротьби прямує до одної цілі, а саме до створення української держави. І тепер, коли дехто з Українців ставить домагання автономії під Польщею, то це робиться лише на те, щоби показати, що Польща не виконує навіть міжнародніх своїх зобовязань, які вона взяла на себе, коли отримувала в свої руки українські землі. Отже боротьба за автономію, яка також точиться тепер в краю, є лише тактичний переходовий крок до створення єдиної української незалежної держави на всіх землях України.

Всі учасники віча, поверх три сотки, були дуже вдоволені з промов бесідників.

Добродій Галенда, ще раз звернувся в англійській мові з увагою, що те, що ми чули від бесідників про теперішнє життя українського народу під Польщею не є перебоpщенням, бо ще страшніші річи ми читаємо вже в ріжних книгах про польське. поступовання на окупованих Польщею землях. Він звернув увагу на книгу Г. Тилтмана "The Terror in Europe", й кликав, щоб кождий, хто вміє по англійськи читати, щоб собі перечитав в тій книзі уступ "Martyrdom of Ukraine" (Мучеництво України), що там ще більше довідатися про страшні справи, про які навіть є соромно публично говорити.

Добр. Галенда запросив публику до зложення жертв на народню ціль. Присутні зложили на руки секретарів, пп. Нестерука і Драпяка, $34.78, а при вступі зібрано за віднаєм $10.72, разом $45.50.

Панна А. Маґера перечитала резолюцію, яку комітет виготовив, щоб післати до ріжних держав і до секретаря стейту у Вашингтоні. Резолюцію одноголосно принято.

Хор знов заспівав кілька українських пісень. Всі розійшлися з рішучою постановою далі працювати на народній ниві, поки не осягнемо своєї національної незалежности й поки не станемо рівним і свобідним народом між культурними народами світа.

Іван Нестерук, секретар.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Заложення Українського Павільону.

Врочисте заложення Українського Павільону на Виставовій Площі в Шікаґо відбулося при великім здвизі народу. Точно в полудне д-р М. Сімінович, голова Української Виставової Корпорації, відкрив свято короткою промовою і зазначив рискалем основи під Український Повільон.

Пані Ст. Чижович в імени Старого Краю привитала українське громадянство з нагоди цього небуденного свята і пояснила значіння, яке матиме Вистава для українського народу. Вона закінчила свою бесіду горячим закликом до дальшої дружньої співпраці. Пані Чижович говорила по українськи.

Другим бесідником була пані Марія Бек, абсольвентка прав з Пітсбурґа. Пані Бек промовляла по англійськи. Вона підчеркнула значіння Вистави для американської молодіжи, яка не знає своєї батьківщини, а з другого боку підкреслила, що це буде нагода показати наші тисячолітні здобутки на полі духового і матеріяльного життя перед чужими і своїми.

Опісля в імені шікаґовської Вистави і її головного заряду привитали Українців у теплих і щирих словах майор Страйкменс і майор Кітінґ. Навязуючи до слів попереднього бесідника, вони висловили ту радість, з якою головний заряд Вистави витає тут Українців в числі інших, заступлених на Виставі народів, і висказали свою певність, що Український Павільон буде окрасою Вистави і зробить їй честь та що певно звернe увагу численних відвідувачів Вистави.

По закінченню церемонії присутні відспівали національний гимн український і американський.

Ціле свято випало дуже величаво. Перший раз від двох тижнів не падав дощ, сонце світило ясно і привітно, на тлі блакитного неба розвивалися українські та американські прапори та хоругви українських організацій міста Шікаґо.

Були присутні священики греко-католицьких та православних парохій міста Шікаґо, між ними оо. А. Сіменович, Г. Верховський, М. Подлуський, В. Дяків; представники „Січи" з Норт Шікаґо та „Запорозької Січи" з Савт Шікаґо, заступники брацтв і сестрицтв, представники партій, місцевої інтеліґенції, товариств і організацій. Від литовської кольонії в Шікаґо завитав на свято заложення п. Д. Сукович.

Багато гарних дівчат зі Школи Танків Авраменка були в українських строях, а представники Школи Вільного Козацтва виступили в строях козацьких.

Присутні Американці подивляли взірцевий порядок, з яким відбулося це українське свято, захоплювалися строями та милою атмосферою, яка панувала на святі. Дехто з них вважав українське заложення за найкраще зі всіх, які досі відбувалися на Виставі.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христос воскрес, усе радіє,
Лиш тільки я сумний, сумний,
Неначе втратив всі надії,
Неначе серце загубив.
Невжеж таки я не почую
Ще дзвонів тих, що чув колись,
Як понад степом і ланами
З дзвіниць малесеньких неслись?
Невжеж я більше не побачу,
Як степ у квітах, мов килим,
Ген, ген під обрій розіслався
Під небом чистим голубим?
Невжеж я більш не побачу
Садків вишневих і гаїв,
І в майську нічку не почую
В них щебетання соловіїв?
Невжеж твої хатки біленькі,
Мій рідний краю чарівний,
Не привитають твого сина,
Коли ти станеш знов вільний?
Тебе з чужини, рідний краю,
Мова на явї я бачу днесь
І син я твій, тебе витаю:
Христос воскрес! Христос воскрес!

П. Т.

ПОДЯКИ.

Складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за виплачення посмертного по покійнім Андрію Придибаші в сумі $1,000. Покійний був приналежний до від. 90 У. Н. Союза в Централія, Па. Також дякую урядникам відділу 90 і членам, котрі затримали покійного в тих таких тяжких часах при організації, як також, що прибули на похорон і відпровадили тіло на вічний спочинок.

Катерина Придибаш.

Я, нижче підписаний член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїм нещастю. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Стефан Мурайка.

Свідок.

— Що ви кажете? Щоби папуга була вам свідком у розводовім процесі?!
— Так. Вона навчилася всі ті прізвища, що ними прозивав мене чоловік!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS OF THIS CITY MAKE PROTEST.

Against Secret Pamphlet of Instruction Issued by Communists.

TO BREAK UP ORGANIZATION.

120 Canadian Citizens and Residents of Ukrainian Descent.

A protest meeting under the auspices of the Ukrainian Self-reliance League, was held yesterday afternoon at the Ukrainian Association Prosvita, 29 Facer Street.

The folliwing resolution was unanimously passed at the conclusion of the meeting:

"We, Canadian citizens and residents of Ukrainian descent of St. Catharines, gathered at a protest meeting held this 2nd day of April, 1933, having heard speeches concerning the work of Bolsheviks generally and about their plans and work among the Ukrainians in particular, have come to the following conclusions.

"1. That the tactics and work of the Bolshevik press and agitators are demoralizing and detrimental to the well being of the Ukrainian as well as the rest of the population of Canada.

"2. That their press and organizations are detrimental to interest of workers and farmers in that instead of trying to find real ways and means leading to their betterment they are instigating and provoking unrest and idealizing poverty among the Ukrainians.

"3. That Bolsheviki in Canada and other countries are abusing the national name of Ukrainians to further their provocative purposes and causing thereby a great harm to the Ukrainians.

"4. That all their organization names, such as "Todowyrnazu" (a society to help the revolutionary movement in western Ukraine), Ukrainian Labour-Farmer Temples, Defence Leagues, ect., are simply clocked servants of Moscow and are therefore unfriendly to the Ukrainians in Canada.

"5. That the work of Bolshevists in every country and state is directed primarily to disturb the peace and good order and to achieve political control and thus to bring about slavery.

"6. We consider that by publishing and distributing their pamphlet entitled, "Let us unfold a determined offensive against the Ukrainian nationalists," the servants of Moscow and enemies of Ukrainians have lowered themselves to the basest depths in their planned breaking up of the Ukrainian organizations, their "driling from the inside" and pulling away and recruiting members.

"All such work on the part of Bolshevists we brand as unhuman and call upon all the society factors and forces, especially those in Eastern Canada, to take a firm stand against them."

(The St. Catharines Standard, St. Catharine, Ontario, April 3, 1933).

—o—

ARTICLES VALUED AT $2 WERE TAXED $38.60—IN POLAND.

How would you like to pay $38.60 tax on goods that are valued at approximately $2.00?

That is what faced Michael Heigel, of Eastern Galicia, Poland, when he received a package of articles sent to him by his son, Ivan Heigel, of Phoenixville R. D. No. 1.

The Phoenixville resident had saved such articles as a table cloth, small rings, teaspoons, two handkerchiefs, a shawl and sun cap and sent them to his father as an Easter gift.

Yesterday morning Mr. Heigel received a letter from his father in which he stated that unless he pays a sum amounting to $38.60 in American currency he will not be permitted to receive the package.

The table cloth was taxed at $16; two rings, $2; six teaspoons, $2.60; two handkerchiefs, $5; a shawl, $4; sun cap, $3. For opening the package and the time spent in handling, the postal authorities in Poland asked $6 more.

The package was returned to Phoenixville.

(The Daily Republican, Phoenixville, Pa., April 8, 1933).

—o—

POLAND CHARGES POWERS SUPPORT UKRAINIAN "WAR."

Terrorism Is Traced to Foregin Lands.

(Chicago Tribune Press Service).

LWOW, Poland, April 9.—A web spreading throughout Europe and even to the United States and Canada has enmeshed at its center, in Galicia, a corps of secred workers for Ukrainian independence to whom no sacrifice, whether of life or property, is too great for their cause.

The web was spun by Col. Konowalec, whose headquarters are in Geneva. The Polish police and army officials have tried time and again to destroy it. But they fight against an unseen enemy and, despite all repressions, pacifications, imprisonments, and executions, nothing stops the work of the spider. The fabric destroyed is promptly repaired, and the fight goes on.

Campaign Dates to 1919.

In this fight, conducted in Galicia by schoolboys and students, Col. Konowalec has mighty assistants in Germany and Russia, in Czechoslovakia and Lithuania.

After the defeat of the Ukrainians in 1919 the majority of the leaders were forced to leave Poland. They formed Ukrainian centers in Germany and Czechoslovakia. Later the exodus of Ukrainians increased following the Polish debacle in Kiev, and these joined in forming the terroristic military organization which carries on underground warfare today.

Despite the obvious hopelessness of a cause which means remapping part of Europe—an eventuality which seems possible only in event of another war—the fight for Ukrainian independence goes on. It imposes suffering upon thousands of innocent Ukrainians, the destruction of Ukrainian youth, and loss of much property. It reduces a large part of Poland to a constant reign of terror.

Arson and Murder.

The natural conditions make escape from Galicia easy, and Ukrainian youth throughout is fired with a passionate nationalism.

The cycle is one of constant repetitions. A complaint on behalf of the Ukrainian minority in Poland is made to the league of nations. Then a series of outrages, which gradually quicken into an epidemic of arson and murder, infests the country, to be followed by sharp repressions, trials, and fresh executions.

Then an intermission follows. It is necessary to repair the web, to find new funds, and to present new complaints to the league of nations. Then the vicious circle is covered again. Such is the condition in Galicia.

Poles Charge Foreigners Help.

The Poles charge that the plots are hatched not by the youth who put them into execution but by the general staffs of foreign nations hostile to Poland.

All the leaders reside abroad. The actual terrorists are usually young students. All of them are subordinate to a local chief. According to Polish police officers, there are about 70 of these local leaders. The number, they control is hard to ascertain. At present they are a few hundred.

(Chicago Daily Tribune, Monday, April 10, 1933).

Виключене.

— Бачили тебе вчора в парку з якимсь мущиною. Ви обіймалися і цілувалися.

— То все сплетні! Ніхто не міг щось такого бачити. Зрештою було так темно, що я навіть сама не знаю, що то за пан був...

ПІДЙОМ ДУХА НА СЕЛІ.

(З листа зі Стрия).

...Маю враження, що наші люди у Львові не здають собі справи з підйому духа на селі, який дається запримітити в останніх місяцях по селах, зокрема серед сільської молодої ґенерації. Цей підйом знаходить свій вислів у стихійному русі протиалькоголььному та протинікотиновому. Коли до одного села в нашому повіті приїхав представник філії „Просвіти" і вийшов до читальні з папіросом, його не хотіли слухати, а до філії написали, щоби до них не посилали курців. Мовляв, „можемо здержатися від курення ми, можуть і пани".

Цікава подія сталася в селі Гірне. Тамошній управитель школи, колишній Українець (змінив обряд!), урядив 1. лютого шкільний концерт. Під кінець концерту виголосив до дітвори відповідну промову і закінчив відповідними окликами. Візвана повторити ці оклики, дітвора відповіла зпочатку мовчанкою, а відтак демонстраційно вибігла зі школи, співаючи національний гимн.

16. лютого всі дороги до села обступила поліція, а в селі представники влади зі Стрия переводили слідство. Управителя школи зредуковано.

В іншому селі 1. лютого учитель після відспівання дітворою вивченої ним пісні („Гуралю, гуралю") вийшов на хвилю з кляси, а дітвора стала співати „Боже великий, єдиний".

На днях бачився я зі знакомим зі Самбірщини. Оповідав такий знаменний факт. До місцевого священика приходить затрівожений селянин і просить помочі і поради. Річ ось у чому: вчителька звеліла його синкови підписати батька на декларації за польську мову. Синок послухав і підписав, а тепер дітвора докучає йому, знущається над ним, прозиває його. Дитина так взяла собі це до серця, що хотіла відобрати собі життя... („Р. Ш").

Пояснив.

— Що твоя жінка каже, коли ти прийдеш пізно до дому?

— Вона тоді стає історична.

— Ти може думаєш гістерична?

— О ні, історична, бо вона пригадує мені мою минувшину.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(23)



„Нащо ти зробив так?" — запитав Тарґаш Тарзана. „Я казав тобі, що я прийшов сюди не як ворог, а як приятель. Ти мені вратував життя, бо не дав мене вбити, коли це хотіли зробити інші малпи", відповів Тарзан. Тарґаш дивився на нього, не розуміючи нічого: „Але чого ти тут, чого ти хочеш в цій землі?" — питався він дальше. „Я тут полював і тепер хочу вернутися до своїх. Та я не знаю куди йти, бо тут сонце стоїть на місці і я стратив напрям", сказав Тарзан.

Кілька миль дальше Джесі Ґрідлі, стомившись, відпочивав на дереві. Він також стратив напрям і час. Тепер він нічого не розумів, що з ним і де він. В лісі було все тихо й здавалося, що тут ніколи не було ніякої живої істоти. Він примостився високо на дереві й там трохи заснув. Снилося йому, що він знову на свойому повітроплаві, що там спокійно й безпечно. В сні він забув дійсність, яка була дуже невідрадною для людини, що згубилася в країні Пелюсідар.

Прокинувшись, він почув, що хоче дуже пити. В лісі було далі тихо і здавалося, що все життя вимерло. Сонце все однаково припікало й було все на тому самому місці. Час спинився й не рухався. Джесі Ґрідлі зістрибнув з дерева на землю й обережно почвалав до потічка, який бачив недалеко від дерева. Тут він припав губами до кришталево чистої й прохолодної води і з жадобою пив її, не думаючи про наслідки, колиб вода була нздобра.

На повітроплаві чекали Тарзана й тих, що пішли на його відшукання. Вже минуло три доби від того часу, як Тарзан зник у лісі, але не було й досі ніяких ознак його, як також без сліду пропала випрaва на чолі з Джесі Ґрідлі-ем. Поручник Гайнес увесь час оглядав крізь телескоп ліс та місцевість довкола повітроплава. Нарешті він побачив змучену постать людини в кущах. Капітан наказав десятьом із залоги скорше йти на поміч тій людині.